USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci v právní věci žalobce: **Ing. L. K.**, proti žalované: **Komise k projednávání přestupků města Chlumec nad Cidlinou**, se sídlem Klicperovo náměstí 64, 503 51 Chlumec nad Cidlinou, proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 4. 2011, č. j. 51 A 7/2010 - 52,

takto:

I. Řízení **se zastavuje**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Rozsudkem ze dne 29. 4. 2011, č. j. 51 A 7/2010 - 52, Krajský soud v Hradci Králové zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal, aby byla žalované uložena povinnost zahájit přestupkové řízení ve věci krádeže originálu dokumentu geodetického záznamu o vytyčení pozemkové hranice J. V. mladším, k němuž mělo dojít 18. 4. 2009. Uvedený rozsudek krajského soudu napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností.

[2] Stěžovatel v kasační stížnosti ze dne 10. 6. 2011 kromě věcných důvodů kasační stížnosti zpochybňujících správnost rozsudku krajského soudu, zpochybnil i správnost rozhodování Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, což doplnil odkazy na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (zejm. články 6 a 8 Úmluvy) nebo na Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č. (2004)20 ze dne 15. 12. 2004. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud v záhlaví označený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Přípisem ze dne 20. 6. 2011 požádal stěžovatel o projednání kasační stížnosti bez právního zastoupení a o odložení zaplacení soudního poplatku do vyřešení otázky zastoupení. Povinné zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti představuje podle stěžovatele zásah do lidských práv, konkrétně znamená porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu odepření přístupu k soudům. Uvedené podle stěžovatele vyplývá především z čl. 6 Úmluvy nebo z čl. 47 Charty základních práv a svobod.

V Chartě ani v Úmluvě není zmínka o tom, že by se občan bezpodmínečně musel nechat zastupovat advokátem u jakéhokoliv řízení a u jakéhokoliv stupně soudu a nemohl se hájit sám. Přípisem ze dne 7. 4. 2012 stěžovatel dále požádal krajský soud o projednání kasační stížnosti bez právního zastoupení a o odložení zaplacení poplatku do vyřešení otázky zastoupení. Zopakoval, že Česká republika má podle čl. 1 odst. 2 Ústavy povinnost dodržovat závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

[3] Poté, co byla věc krajským soudem dne 23. 4. 2012 předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o předmětné kasační stížnosti, zdejší soud usnesením ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012 - 56, stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení citovaného usnesení *„I. zaplatil soudní poplatek (podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném do 31 8. 2011) za kasační stížnost, který činí podle položky č. 15 sazebníku soudních poplatků částku 3000 Kč, II. buďto předložil plnou moc udělenou jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.“* Současně stěžovatele poučil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, soud řízení zastaví. Toto usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 14. 5. 2012.

[4] Dne 22. 5. 2012 obdržel Nejvyšší správní soud přípis stěžovatele obsahující sdělení, že stěžovatel udělil plnou moc právní zástupkyni Ing. L. K. pro řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem. Uvedeným přípisem stěžovatel požádal, aby byl zastoupen zmíněnou zástupkyní podle čl. 36 Rules of Court (Jednacího řádu Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku), tedy zástupcem neregistrovaným u České advokátní komory. Požádal o projednání věci bez zastoupení advokátem a uvedl, že Ing. K. má tříleté univerzitní právnické vzdělání se státní závěrečnou zkouškou, srovnatelné s titulem Bc., k čemuž odkázal na rozhodnutí ve věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 8 As 25/2012. Konstatoval dále, že Ing. K. má dostatečnou právní praxi v obchodním a pracovním právu a v oblasti mezinárodní ochrany lidských práv. Proto požádal o proplacení nákladů řízení podle advokátního tarifu, přičemž náklady řízení vyčíslil na 53.200 Kč. Stěžovatel doplnil, že u Evropského soudu pro lidská práva byla Ing. K. oficiálně uznána jako zástupkyně v jiném řízení, kde zastupuje v anglickém jazyku právnickém.

[5] K placení soudních poplatků stěžovatel doložil sdělení Krajského ředitelství Policie Královéhradeckého kraje č. j. KRPH-33063/ČJ-2012-050066 ze dne 3. 5. 2012, které má doložit, že toto řízení je opakovaným případem porušování lidských práv ze strany správních orgánů a soudů. Poctivý občan je neustále ohrožován lokální kriminalitou. Správní orgány věc neřeší, ale neřeší ji ani Nejvyšší správní soud; to může ohrozit základy demokratického právního státu podle čl. 9 odst. 3 Ústavy. Obecné soudy si podle stěžovatele z neřešení kriminality účelově vytvářejí výhodný trh pro vybírání soudních poplatků, z nichž hradí platy soudců. Vybírání soudních poplatků je podle stěžovatele rovněž v rozporu s mezinárodním právem, neboť stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva nebo jiné mezinárodní instituci je bezplatná. Vybírání soudních poplatků tak ve svém důsledku znamená ztížení či odepření přístupu k soudu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby veškerá řízení před orgány, institucemi a soudy České republiky byla bezplatná.

[6] Závěrem stěžovatel zpochybnil požadavek povinného zastoupení advokátem pro řízení o ústavní a kasační stížnosti, který je v rozporu s mezinárodním právem, a odmítl pohrdavý přístup Nejvyššího správního soudu k mezinárodnímu právu, lidským právům, k Radě Evropy i Evropskému soudu pro lidská práva. Požadoval vysvětlení, proč Ing. K. nebylo Českou republikou zprostředkováno vhodné zaměstnání a proč jí bylo přikázáno bydlet v krmelci jako bezdomovkyni (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ads 7/2005 a sp. zn. 6 Ads 112/2006). Závěrem uvedl invektivy adresované vůči některým soudcům Nejvyššího správního soudu nebo vůči předsedkyni Poslanecké sněmovny a dodal, že odpovědi na zmíněné otázky Nejvyšším správním soudem budou následně předány Radě Evropy.

[7] Vyjádření žalované k předmětné kasační stížnosti nebylo vyžádáno.

[8] Podle ustanovení § 47 písm. c) s. ř. s. soud *usnesením řízení zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon*. Z ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále též „zákon o soudních poplatcích"), vyplývá, že poplatková povinnost vzniká podáním kasační stížnosti. Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.

[9] V projednávaném případě stěžovatel požádal o posečkání s placením soudního poplatku za kasační stížnost do vyřešení otázky zastoupení stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti. Ve shora zmiňovaném usnesení ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012 - 56, Nejvyšší správní soud stěžovatele informoval, že soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti je splatný již s podáním kasační stížnosti [§ 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích]. Současně stěžovatele poučil, že může být na vlastní žádost za podmínek vyjmenovaných v § 36 odst. 3 s. ř. s. osvobozen od soudních poplatků. Dále stěžovateli sdělil, že skutečnosti, kterými odůvodňoval svoji žádost o posečkání (požadavek na odložení placení soudního poplatku do vyřešení otázky zastoupení), neodůvodňují postup soudu podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Nejvyšší správní soud tedy v citovaném usnesení uzavřel, že ze stěžovatelem uváděných důvodů nelze s úspěchem žádat o prodloužení lhůty pro placení soudního poplatku či o posečkání s jeho placením. K obdobným závěrům dospěl Nejvyšší správní soud v jiné věci stěžovatele v rozsudku ze dne 7. 6. 2012, č. j. 7 As 3/2012 - 19, www.nssoud.cz.

[10] Žádost o posečkání soudního poplatku, resp. žádost o rozložení jeho úhrady na splátky (§ 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů), není přípustná v případě poplatku splatného s podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) – d) zákona o soudních poplatcích], kdy zaplacení soudního poplatku je podmínkou pro to, aby řízení mohlo dále pokračovat. V těchto případech stanoví zákon o soudních poplatcích jiný postup (§ 13 odst. 2 zákona o soudních poplatcích): povinnost platit soudní poplatek může být na základě žádosti poplatníka odložena za splnění podmínek vyjmenovaných v § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích do rozhodnutí ve věci samé (§ 9 odst. 6 zákona), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku.

[11] Do dnešního dne stěžovatel soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti neuhradil ani nepožádal soud o osvobození od soudních poplatků; jeho žádosti o posečkání s placením soudního poplatku přitom usnesením ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012-56, nebylo vyhověno. Ve lhůtě stanovené Nejvyšším správním soudem (ani následně) tedy stěžovatel soudní poplatek nezaplatil. Soud proto řízení podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavil.

[12] Jako *obiter dictum* zdejší soud dodává, že stěžovatelem podaná kasační stížnost ze dne 10. 6. 2011 kromě nezaplaceného soudního poplatku nesplňuje další zákonem požadovanou náležitost, a to doložení zastoupení stěžovatele advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel ani přes výzvu soudu nedoložil, že je zastoupen advokátem, nebo že má právnické vzdělání vyžadované podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie.

[13] Nad rámec výše uvedeného zdejší soud k otázce povinného zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti dodává následující. Podle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s."), *musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie*.

[14] Předně lze uvést, že udělení plné moci Ing. L. K. by nemohlo zhojit nedostatek podmínky zastoupení podle § 105 odst. 2 s. ř. s., neboť Ing. K. není advokátkou zapsanou v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Je irelevantní blíže zkoumat, jakým vzděláním disponuje Ing. K., neboť dosažené právnické vzdělání je významné toliko v situaci, kdy sám stěžovatel disponuje právnickým vzděláním požadovaným právními předpisy pro výkon advokacie; takové skutečnosti však stěžovatel nedoložil. Z ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. vyplývá, že zástupcem stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti může být toliko advokát, nikoliv jiná osoba s požadovaným právnickým vzděláním. Ing. K., která není advokátkou, tak nemůže zastupovat stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., ani pokud by doložila vysokoškolský diplom o absolvování právnického studia, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie; v posuzovaném případě však Ing. K. své vysokoškolské vzdělání žádným způsobem nedoložila. Ostatně ve stěžovatelem zmiňované věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 8 As 25/2012, v němž byla stěžovatelkou Ing. K., zdejší soud dospěl dne 26. 4. 2012, č. j. 8 As 25/2012 - 35, k závěru, že vzdělání Ing. K. není srovnatelné s vysokoškolským právnickým vzděláním vyžadovaným podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. O zákonných požadavcích kladených soudním řádem správním na zastoupení v řízení o kasační stížnosti byl přitom stěžovatel informován usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012 - 56, v němž byl rovněž poučen o následcích nevyhovění předmětné výzvě.

[15] V této souvislosti nemůže ničeho změnit ani tvrzení, že Ing. L. K. je oprávněná jednat před Evropským soudem pro lidská práva podle čl. 36 Rules of Court. Jak je vysvětleno níže, české právní předpisy, které jsou plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky i mezinárodními smlouvami, vyžadují pro řízení o kasační stížnosti povinné zastoupení advokátem. Podle současné právní úpravy obsažené v soudním řádu správním tedy nelze soudem přiznat účinky zastoupení pro řízení o kasační

stížnosti jinému zástupci než advokátovi (jako je tomu např. u Evropského soudu pro lidská práva podle čl. 36 odst. 3 Rules of Court). Výjimku představuje pouze situace, kdy sám stěžovatel (v případě právnické osoby její zaměstnanec nebo člen, který za ni jedná nebo ji zastupuje) má požadované právnické vzdělání. Není-li tedy Ing. K. zapsána Českou advokátní komorou v seznamu advokátů, nelze ji jako zástupce stěžovatele v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem připustit.

[16] Jak již Nejvyšší správní soud podotkl ve výzvě ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012 - 56, požadavek povinného zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, což dokládá zejména judikatura Nejvyššího správního soudu a soudu Ústavního. V usnesení ze dne 24. 1. 2005, č. j. 2 Afs 77/2004 - 85, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem. Proto zákonná úprava uvedená v § 105 odst. 2 s. ř. s. volí požadavek na kvalifikované právní zastoupení fyzických či právnických osob záměrně, s ohledem na nezbytnost garantované profesní právní erudice zástupce. Nelze tedy dovodit, že by touto úpravou byl stěžovatel neúměrně (nedůvodně) zkrácen na svých ústavních právech, především na právu přístupu k soudu a na právu na právní pomoc v řízení před soudy. Povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti pak přispívá zejména k zajištění rovnosti účastníků řízení v tom smyslu, aby některý z nich neutrpěl na svých právech právě v důsledku neznalosti zejména procesních ustanovení právního předpisu (srov. usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 229/98 ze dne 3. 12. 1998, http://nalus.usoud.cz).

[17] Lze připomenout, že stěžovatel nevznesl předmětnou námitku před zdejším soudem poprvé. V odlišné věci téhož stěžovatele, konkrétně v rozsudku ze dne 5. 1. 2012, č. j. 2 Ans 14/2011 - 75, se zdejší soud zabýval požadavkem stěžovatele na samostatné vystupování před Nejvyšším správním soudem. S poukazem na argumentaci obsaženou v plenárním nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001 sp. zn. Pl. ÚS 16/99 a usnesení téhož soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 222/05, Nejvyšší správní soud ve zmiňovaném rozsudku vyslovil, že požadavek povinného právního zastoupení advokátem nelze považovat za skutečnost zakládající porušení ústavně zaručených základních práv a svobod ani mezinárodních smluv; ústavní stížnost stěžovatele proti citovanému rozsudku byla usnesením Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 791/12, odmítnuta. Na zmíněný rozsudek proto zdejší soud nyní v podrobnostech plně odkazuje.

[18] Co se týče namítaného nesouladu povinného zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti s čl. 6 odst. 1 a čl. 8 Úmluvy, zdejší soud uvádí následující. Podle článku 6 odst. 1 první věty Úmluvy *má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu*. Úmluva výslovně zavádí právo na přístup k soudu v případě občanských práv a závazků a v případě trestního obvinění ve vztahu k obviněnému. Případ stěžovatele lze stěží podřadit pod některou z těchto situací. Předmětem soudního řízení je totiž specifická problematika nečinnosti správního orgánu, tedy nikoliv občanské právo či závazek. Podkladem pro tuto nečinnost je sice údajné spáchání přestupku a řízení o přestupku lze podřadit pod trestní obvinění, nicméně žalobce by v takovém řízení neměl postavení obviněného (údajně měl pouze podat podnět na

zahájení přestupkového řízení vůči jiné osobě), a proto mu nemůže svědčit právo přiznané Úmluvou v čl. 6 odst. 1, ani právo obhajovat se osobně podle čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy, které zmiňoval v řízení před krajským soudem.

[19] I kdyby však byl článek 6 odst. 1 Úmluvy na případ stěžovatele aplikovatelný, nebylo by možné považovat úpravu povinného zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) za rozpornou s tímto článkem. Podle setrvalé judikatury Evropského soudu pro lidská práva není právo na přístup k soudu zajištěné článkem 6 odst. 1 Úmluvy absolutní, ale může podléhat omezením, která z něj implicitně vyplývají. Právo na přístup k soudu totiž ze své podstaty vyžaduje regulaci státem, která se může měnit v čase a místě podle potřeb a zdrojů společnosti a jednotlivců. Při stanovení takové regulace požívají členské státy Úmluvy jistou míru volného uvážení, při němž ovšem nesmí dojít k omezení předmětného práva natolik, že by byla narušena sama jeho podstata. Omezení práva na přístup k soudu nebude souladné s článkem 6 odst. 1 Úmluvy, pokud nebude sledovat legitimní cíl, a pokud prostředky použité k omezení práva nebudou přiměřené cíli omezení [srov. rozsudky ze dne 21. 9. 1990 ve věci *Fayed proti Spojenému království* (stížnost č. 17101/90), bod 65, ze dne 8. 7. 1986 ve věci *Lithgow a další proti Spojenému království* (stížnost č. 9006/80), bod 194, ze dne 28. 5. 1985 ve věci *Ashingdane proti Spojenému království* (stížnost č. 8225/78), bod 57].

[20] Pokud jde o omezení práva na přístup k soudu spočívající v povinném zastoupení advokátem, poukázal Evropský soud pro lidská práva na skutečnost, že podmínka podání opravného prostředku právníkem (advokátem) u vyšších soudů je běžnou součástí právních systémů v řadě zemí Rady Evropy [rozsudek ze dne 24. 11. 1986 ve věci *Gillow proti Spojenému království* (stížnost č. 9063/80), bod 69]. Podle názoru téhož soudu dále Úmluva nezakazuje členským státům požadovat povinné právní zastoupení v řízeních před vyššími soudy: takový požadavek může být přiměřený, má legitimní účel a cíl, který sleduje, je ve skutečnosti výhodný pro ty, jež hledají ochranu svých práv před vnitrostátními soudy. Taková řízení jsou obvykle složitá a cílem povinného právního zastoupení je ve skutečnosti zajistit právo na přístup k soudu. Požadavek na zastoupení právníkem v řízení před vyšším soudem neporušuje sám o sobě principy Úmluvy [rozsudek ze dne 2. 10. 2007 ve věci *K. proti Slovensku* (stížnost č. 56161/00), bod 87, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 20. 9. 2011 ve věci *K. proti České republice* (stížnost č. 54337/10)].

[21] Z citované judikatury Evropského soudu pro lidská práva je zřejmé, že požadavek § 105 odst. 2 s. ř. s. na povinné zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem není sám o sobě v rozporu s principy, na nichž je založena Úmluva. Důvodem zavedení povinného zastoupení byla pro zákonodárce zejména skutečnost, že v řízení o kasační stížnosti jde zpravidla o složitější případy než v řízení v prvním stupni (srov. pozměňovací návrh poslance Marka Bendy k vládnímu návrhu zákona soudního řádu správního a stenozáznam podrobné rozpravy ve druhém čtení tohoto návrhu, tisk č. 1080/2, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, III. volební období, www.psp.cz). V kasačním řízení se spor vede zpravidla o výklad práva, přičemž shromáždění relevantní argumentace pro kasační soud vyžaduje vysokou orientaci ve stovkách právních předpisů a též velmi dobrou znalost judikatury nejvyšších soudů. Zastoupení stěžovatele právním profesionálem se proto v tomto ohledu jeví jako velmi účinný prostředek hájení práv stěžovatele, který by měl vést k rychlému a jasnému

soudnímu rozhodování. Kromě toho garantuje povinné zastoupení advokátem vyšší stupeň objektivity stěžovatele, neboť advokát je zpravidla schopen učinit si od věci potřebný odstup a zvolit taktiku odpovídající danému případu. Nezanedbatelná je též role advokáta jako určitého filtru kasačních stížností, neboť dobrý advokát by měl být schopen účastníka řízení poučit o zbytečnosti podání kasační stížnosti v konkrétním případě, je-li již věc v neprospěch účastníka vyjudikována nebo není-li z jiných důvodů ani malá šance na úspěch před kasačním soudem. Sledovaný účel § 105 odst. 2 s. ř. s. (zajištění odborné právní pomoci, objektivity a filtrace zjevně bezúspěšných sporů) považuje proto zdejší soud za legitimní a rovněž prostředek k němu užitý (institut povinného zastoupení advokátem) považuje za přiměřený tomuto cíli. To zejména s ohledem na § 35 odst. 8 s. ř. s., který umožňuje nemajetným stěžovatelům ustanovit advokáta soudem – povinné zastoupení advokátem proto neslouží k eliminaci ekonomicky slabších stěžovatelů.

[22] K podobné argumentaci Ústavního soudu k obdobnému ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, zdejší soud odkazuje zejména na stanovisko pléna Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 (dostupné na http://nalus.usoud.cz) a na rozhodnutí Komise pro lidská práva o přijatelnosti ze dne 29. 11. 1995 ve věci *Š. proti České republice* (stížnost č. 26345/95). Závěrem Nejvyšší správní soud podotýká, že kdyby stěžovatel vyhledal právní pomoc již před podáním žaloby ke krajskému soudu, mohl si ušetřit čas a náklady spojené se soudním řízením, neboť průměrně zdatný advokát by mu s odkazem na rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu zmíněnou krajským soudem v jeho zamítavém rozsudku byl jistě poradil, že se svou žalobou být úspěšný nemůže.

[23] Nejvyšší správní soud neshledal rozpor požadavku na povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti ani s článkem 8 Úmluvy. Podle něj *má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.* Podle ustáleného výkladu Ústavního soudu je primární funkcí práva na respekt k soukromému životu zajistit prostor pro rozvoj a seberealizaci individuální osobnosti. Vedle tradičního vymezení soukromí v jeho prostorové dimenzi (ochrana obydlí v širším slova smyslu) a v souvislosti s autonomní existencí a veřejnou mocí nerušenou tvorbou sociálních vztahů (v manželství, v rodině, ve společnosti), právo na respekt k soukromému životu zahrnuje i garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování jednotlivce o sobě samém. Jinými slovy, právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům. Jde o aspekt práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení, výslovně garantovaný čl. 10 odst. 3 Listiny (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05, nebo ze dne 1. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 705/06, dostupné na http://nalus.usoud.cz).

[24] Stěžovatel se v podstatě dovolává svého práva na informační sebeurčení, když vychází z premisy, že je zákonodárcem nucen sdělovat osobní situaci a podrobnosti případu cizí osobě – advokátovi, jelikož zastoupení advokátem je v řízení o kasační stížnosti povinné. Tato úvaha je ovšem příliš přímočará. Již výše bylo vysvětleno, že

podstatou povinného zastoupení je ochrana práv stěžovatele právním profesionálem, a tedy účinné naplnění práva na přístup k soudu. Není náhodou, že zástupcem stěžovatele v řízení o kasační stížnosti může být pouze advokát. Pro výkon advokacie je totiž zákonem a dalšími stavovskými předpisy stanovena řada podmínek včetně odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou klientovi a povinnosti mlčenlivosti. Podle Ústavního soudu je „[p]*ovinnost mlčenlivosti (...) základním předpokladem pro poskytování právní pomoci a tím i nezbytnou podmínkou fungování demokratické společnosti. Výkon profese advokáta vychází z důvěrného vztahu mezi advokátem a klientem a z důvěry klienta v mlčenlivost advokáta. Nejedná se o výsadu advokáta, která by měla založit vynětí z obecně platného a závazného právního řádu, ale jde o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientů a pro jejich ochranu. V tomto smyslu také profesionální tajemství a jeho dodržování advokátem požívá příslušné ochrany*“ (nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. III. ÚS 889/10, dostupný na http://nalus.usoud.cz).

[25] Právě povinnost mlčenlivosti je přitom pro stěžovatelem vznesenou námitku určující: i kdyby advokátovi sdělil jakékoliv okolnosti týkající se jeho rodinného či soukromého života, advokát je povinen o nich zachovávat mlčenlivost, a to i po ukončení advokátní praxe (§ 21 odst. 1 a 8 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů). Pokud by tuto svou povinnost porušil, dopustil by se nejen kárného provinění, ale zejména by byl odpovědný za škodu, kterou tím klientovi způsobil (§ 24 zákona o advokacii). Právo stěžovatele na informační sebeurčení je i přes povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti na zákonné úrovni dostatečně zajištěno, neboť při řádném výkonu advokacie nemohou jakékoliv informace o stěžovatelově soukromém a rodinném životě opustit sféru stěžovatele a jeho advokáta. Pokud by advokát svou praxi nevykonával v souladu se zákonem, má stěžovatel k dispozici účinné prostředky, jimiž se může domoci nápravy (náhrady škody). Již výše bylo podrobně vyargumentováno, že povinné zastoupení advokátem není v rozporu s článkem 6 odst. 1 Úmluvy, nýbrž naopak umožňuje řádnou realizaci práva na přístup k soudu. V konfliktu dvou základních práv, tj. práva na přístup k soudu a práva na ochranu soukromého a rodinného života pak musí převládnout v tomto konkrétním případě právo na přístup soudu ve smyslu zajištění odborné pomoci advokátem v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem. Opačný přístup by sice absolutně ochránil stěžovatelovo právo na informační sebeurčení, nicméně současně by mohl neúměrně ztížit účinné uplatnění či bránění stěžovatelových práv před Nejvyšším správním soudem, a snížit tak jeho šance na úspěch ve sporu.

[26] Nejvyšší správní soud tedy rozpor § 105 odst. 2 s. ř. s. s článkem 6 odst. 1 a článkem 8 Úmluvy neshledal.

[27] Konečně k údajnému nesouladu požadavku na povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 389-403), z něhož podle stěžovatele nelze dovodit požadavek na povinné zastoupení účastníků řízení advokátem, Nejvyšší správní soud předně uvádí, že ustanovení této listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie (čl. 51 Listiny základních práv Evropské unie). Tento požadavek byl zdůrazněn rovněž v Prohlášení České republiky k Listině základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 355), podle něhož jsou ustanovení Listiny základních práv Evropské unie

„určena členským státům pouze tehdy, pokud provádějí právo Unie, a nikoli tehdy, když přijímají nebo provádějí vnitrostátní právo nezávisle na právu Unie. Česká republika rovněž zdůrazňuje, že Listina nerozšiřuje oblast uplatňování práva Unie a nezakládá žádnou novou pravomoc Unie. Listina nezužuje oblast uplatňování vnitrostátního práva a neomezuje žádné současné pravomoci vnitrostátních orgánů v této oblasti.“

[28] V projednávané věci není pochyb o tom, že nejde o spor, v němž by bylo uplatňováno právo Unie – žalobce se domáhá zahájení přestupkového řízení vůči panu J. V.; odkazy na Listinu základních práv Evropské unie jsou proto irelevantní. I nad rámec výše uvedeného lze poznamenat, že skutečnost, že čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie nehovoří o požadavku na povinné zastoupení advokátem v některých řízeních, sama o sobě neznamená, že by členské státy nemohly takový požadavek do svých právních řádů včlenit. Je totiž nutné respektovat také čl. 52 této Listiny upravující možnost případných omezení základních práv, jakož i požadavek na interpretaci smyslu a rozsahu zakotvených práv odpovídajících právům zaručeným Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod v souladu Úmluvou, resp. s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Jak již bylo rozvedeno výše, požadavek na povinné zastoupení advokátem v řízení před vrcholnými soudy je plně ospravedlnitelný a je plně v souladu jak s Úmluvou, tak s Listinou základních práv Evropské unie.

[29] K obecným proklamacím stěžovatele, že zdejší soud a Ústavní soud rozhodují v rozporu s mezinárodně uznávanou ochranou lidských práv, resp. že požadavek na placení soudních poplatků je protiústavní, pak lze jen konstatovat, že kasační soud v obecné rovině toto přesvědčení žalobce nesdílí a ani nepovažuje za podložené jeho tvrzení o dysfunkcích v aplikaci českého práva. K povinnosti platit soudní poplatek v řízení před soudy České republiky lze uvést toliko v obecné rovině, že požadavek povinného placení soudního poplatku je souladný s ústavním pořádkem České republiky. Úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní, provedená zákonem o soudních poplatcích, představuje podle Ústavního soudu jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 162/99 ze dne 3. 8. 1999 (N 104/15 SbNU 53), http://nalus.usoud.cz]. Nelze v této souvislosti hovořit o ztížení či odepření přístupu k soudu, neboť pro nemajetné účastníky či osoby nacházející se v tíživé životní situaci je zřízen institut osvobození od soudního poplatku; o přiznání tohoto dobrodiní však stěžovatel v předmětné věci nepožádal, přičemž právě žádost o osvobození od soudního poplatku je jednou z nezbytných podmínek pro přiznání takového osvobození. Skutečnost, že podání stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva není zpoplatněno, je v tomto ohledu irelevantní.

[30] Zdejší soud se nehodlá jakkoliv blíže vyjadřovat k otázkám souvisejícím s dosaženým vzděláním či místem pobytu Ing. K., přípisem Krajského ředitelství Policie Královéhradeckého kraje ze dne 3. 5. 2012, natož pak se vzděláním předsedkyně Poslanecké sněmovny; uvedené otázky či důkazy nemají pro posouzení naplnění podmínek řízení žádného významu a nijak s ním nesouvisejí.

[31] Ze všech shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud uzavřel, že povinné zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, ani v rozporu s čl. 6 odst. 1 a čl. 8 Úmluvy

o ochraně lidských práv a základních svobod nebo čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.

[32] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s, podle nějž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2012

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu